

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

**Vzdelávací štandard s exemplifikačnými úlohami
z DEJEPISU
pre 2. stupeň základnej školy pre sluchovo postihnutých**

Vypracovanie vzdelávacieho štandardu koordinovala: Mgr. Iris Domancová, PhD.

Vypracovali: PhDr. Samuel Jovankovič
Mgr. Bibiana Androvičová

Vzdelávací štandard s exemplifikačnými úlohami z Dejepisú pre 5. až 9. ročník základnej školy pre sluchovo postihnutých **schválilo** Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 01. augusta 2005 pod číslom CD-2005-17551/23706-3:095 s účinnosťou od 01. septembra 2005.

Obsah

Obsah

Úvod

1. Stretnutie s minulosťou (úvod do vyučovania dejepisu)
2. Pravek
3. Starovek
4. Stredovek
5. Novovek
6. Dejiny 20. storočia

Odporúčania na využitie vzdelávacieho štandardu

Podkladom na vypracovanie vzdelávacieho štandardu s exemplifikačnými úlohami z dejepisu pre 2. stupeň základnej školy pre sluchovo postihnutých bol *vzdelávací štandard s exemplifikačnými úlohami z dejepisu pre 2. stupeň základnej školy* bežného typu, ktorý vypracoval Samuel Jovankovič [2002] a ktorý schválilo MŠ SR dňa 30.1.2002 pod číslom 111/2002-41 s platnosťou od 1. septembra 2002.

Modifikácia vzdelávacieho štandardu s exemplifikačnými úlohami z dejepisu pre 2. stupeň základnej školy pre sluchovo postihnutých sa uskutočnila s prihliadnutím na učebné osnovy dejepisu pre 5. až 9. ročník základnej školy pre sluchovo postihnutých a s prihliadnutím na špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiakov so sluchovým postihnutím - osobitostí v oblasti jazyka a reči, v oblasti vývoja psychických funkcií a v oblasti praktických životných skúseností.

Úvod

Vzdelávací štandard z dejepisu pre 2. stupeň základnej školy pre sluchovo postihnutých patrí medzi základné pedagogické dokumenty. Spolu s učebným plánom a učebnými osnovami môže slúžiť ako základ na riadenie a organizáciu vyučovania. Vymedzuje sa v ňom základné učivo a požiadavky na vedomosti a zručnosti, ktoré by si mali žiaci so sluchovým postihnutím osvojiť v procese vyučovania a ktoré by mali vedieť preukázať na rôznej úrovni odpovedajúcej vlastným schopnostiam a možnostiam, úmerne stupňu sluchového postihnutia vrátane úrovne zvládnutia čítania s porozumením a úrovne vyjadrovania.

Vzdelávací štandard sa skladá z troch častí:

- a) **obsahová** časť zahŕňa základné údaje, fakty, pojmy a vzťahy pre pochopenie pohybu a zmien v histórii ľudskej spoločnosti.
- b) časť vyjadrujúca **požiadavky na vedomosti a zručnosti** žiakov prezentované na úrovni zapamätania, pochopenia a aplikácie historických poznatkov.
- c) **exemplifikačných úloh**, ktoré majú presnejšie a konkrétnejšie vymedziť rozsah obsahu požiadaviek a úroveň ich náročnosti.

Vzdelávací štandard z dejepisu pre 2. stupeň základnej školy pre sluchovo postihnutých vymedzuje základné učivo národných a svetových dejín. Učivo je zaradené do tematických celkov, ktoré sú usporiadané chronologicky.

Jednotlivé tematické celky sú usporiadané tak, aby zdôraznili podstatné historické pojmy, javy, udalosti a procesy.

Štruktúra cieľov je vyjadrená na úrovni vedomostí, pochopenia, aplikácie a analýzy učiva.

Okrem toho štandard obsahuje aj exemplifikačné úlohy, teda úlohy, ktoré majú používateľom slúžiť ako ukážkové.

Úlohy označené písmenom [A] a kurzívou sú určené len pre žiakov so sluchovým postihnutím vzdelávaných A štandardom (bez pridruženého postihnutia), ostatné úlohy sú určené pre všetkých žiakov.

1. STRETNUTIE S MINULOSŤOU (úvod do vyučovania dejepisu)

Obsah

História, dejepis, historický prameň, časová priamka, múzeum, pamätník, sviatky a výročia. Človek a príroda, dedina, roľníctvo, remeselná výroba, mesto, obchod, doprava. Jazyk, písmo, umenie a masmédiá v živote ľudí.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- 1.1. Opísať, čím sa zaoberá dejepis.
 - uveď aspoň jeden dôvod, prečo si ľudia pripomínajú minulosť.
- 1.2. Rozlíšiť jednotlivé druhy historických prameňov.
 - vymenuj aspoň jeden písomný, jeden hmotný a jeden obrazový historický prameň.
- 1.3. Vedieť stručne interpretovať príbeh svojho príbuzného z minulosti.
 - [A] *zdôvodni aspoň jedným príkladom, prečo fotografie umožňujú uchovávať si spomienky z minulosti,*
 - zakresli na časovú priamku tri významné udalosti z minulosti tvojej rodiny,
 - uveď rozdiely medzi letopočtom (rokom) a dátumom,
 - uveď rozdiel medzi letopočtom (rokom) a storočím.
- 1.4. Vysvetliť, čo je to múzeum.
 - vymenuj dve zbierky, ktoré sa vystavujú v najbližšom múzeu.
- 1.5. Uviesť historické miesto zo svojho najbližšieho okolia.
 - uveď jednu historickú udalosť, ktorá sa viaže k najbližšiemu pamätníku, pomníku alebo cintorínu v najbližšom okolí.
- 1.6. Pochopiť význam rodinných sviatkov, štátnych sviatkov a pamätných dní.
 - vymenuj jeden štátny a jeden cirkevný sviatok,
 - zisti, kedy sa narodili tvoji rodičia,
 - uveď dátumy narodenín tvojich rodičov a súrodencov.
- 1.7. Pochopiť vzťah človeka a prírody.
 - [A] *uveď aspoň jeden príklad, ako človek ovplyvňuje prírodu a príroda človeka,*
- 1.8. Opísať podmienky vzniku trvalých ľudských sídel - domov, dedín a miest.
 - uveď aspoň jednu príčinu trvalého usadzovania sa ľudí na jednom mieste.
- 1.9. Opísať zmeny spôsobu obrábania pôdy v minulosti.
 - vymenuj dve podmienky, ktoré umožnili ľuďom zaoberať sa roľníctvom,
 - vymenuj aspoň dva nástroje, ktorými sa v minulosti obrábala pôda,
 - [A] *uveď aspoň jeden spôsob rozdeľovania ornej pôdy z minulosti.*
- 1.10. Vedieť rozlíšiť rôzne spôsoby využívania energie človekom.
 - vymenuj dva druhy energie, ktoré získal človek z prírody,
 - [A] *uveď aspoň jeden vynález, ktorý pomohol ľuďom získať energiu.*
- 1.11. Vysvetliť vznik remesiel v minulosti.
 - uveď aspoň jednu príčinu oddelenia remeselníkov a roľníkov v minulosti.
- 1.12. Opísať vznik obchodu v minulosti.

- [A] *uved' aspoň jeden rozdiel medzi výmenným a peňažným obchodom,*
 - vymenuj druhy platidiel v minulosti.
- 1.13. Pochopiť význam dopravy v živote ľudí v minulosti a prítomnosti.
- vymenuj aspoň dva druhy dopravy z minulosti.
- 1.14. Pochopiť význam písma pre ľudí.
- uveď aspoň dva druhy písma z minulosti,
 - uveď ako sa volá písmo, ktoré používame,
 - [A] *vymenuj dve krajiny, v ktorých sa vytvoril základ latinského písma.*
- 1.15. Pochopiť význam umenia pre život človeka v minulosti i prítomnosti.
- vymenuj umelecké aktivity človeka v minulosti,
 - uveď aspoň jednu umeleckú pamiatku z tvojho blízkeho okolia.
- 1.16. Vymenovať prostriedky dorozumievania medzi ľuďmi v minulosti.
- uveď príklady dorozumievania medzi ľuďmi,
 - uveď kto a kedy vynášiel kníhtlač,
 - uveď názov novín, ktoré vychádzajú v tvojom blízkom okolí.

2. PRAVEK

Obsah

Prírodné podmienky a vývoj ľudí v období prehistórie, výrobné hospodárstvo, používanie materiálov - kameň, meď, cín, bronz a železo, archeológia. Náboženské predstavy o vzniku človeka - Biblia. Spôsob života pravekých ľudí - od lovcov k roľníkom a prvým remeselníkom a obchodníkom, keramika.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- 2.1. Opísať pravek a vymenovať doby na ktoré sa delí.
 - [A] *uved' kto a kedy rozdelil pravek na uvedené doby.*
- 2.2. Vysvetliť, čo je to archeológia.
 - vymenuj aspoň tri predmety, ktoré sa získali z archeologickej vykopávky.
- 2.3. Ukázať na časovej priamke základné chronologické údaje k téme vznik a vývoj človeka.

- 2.4. Opísať spôsob života a kultúru lovcov mamutov.
 - uveď, v ktorej dobe žili lovci mamutov,
 - opíš, ako lovci mamutov lovili,
 - [A] *uved' dve základné témy, ktoré zobrazovalo praveké umenie.*
- 2.5. Vymenovať náradie, ktoré používali roľníci v praveku.
 - uveď aspoň dva nástroje, ktoré pravekým ľuďom uľahčovali prácu.
- 2.6. Opísať vynález kovov a ich prvotné spracovanie.
 - uveď kovy, s ktorými sa pravekí ľudia oboznámili najskôr,
 - [A] *uved' aspoň dve zamestnania, ktoré vznikli neskoršie.*
- 2.7. Opísať dobu bronzovú a zaradiť ju na časovej priamke.
 - vymenuj aspoň dva výrobky, ktoré sa vyrábali z bronzu,
 - [A] *vysvetli čo sú to megality.*
- 2.8. Opísať dobu železnú a zaradiť ju na časovej priamke.
 - uveď čím sa vyznačovalo železné náradie.

3. STAROVEK

Obsah

Vznik a rozvoj staroorientálnych štátov: Mezopotámie a Egypta, ich hospodárstvo a politické usporiadanie, kultúra a náboženstvo, faraóni, pyramídy.

Dejiny Grécka - hospodárstvo a politické usporiadanie, mestské štáty Sparta a Atény, grécko - perzské vojny, peloponézska vojna, helenistická doba, kultúra antického Grécka. Aristokracia, otroci, republika, demokracia.

Dejiny rímskej ríše - osídľovanie starovekej Itálie, Etruskovia, začiatky Ríma, obdobie kráľovstva, obdobie republiky, boje Ríma o nadvládu nad Stredomorím, hospodárstvo, Spartakovo povstanie, vznik a rozvoj cisárstva, Rimania na území Slovenska, rozdelenie a zánik Rímskej ríše, vzdelanosť a kultúra, vznik kresťanstva.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- 3.1. Vymenovať staroorientálne štáty a ukázať ich na historickej mape.
 - vymenuj rieky v údolí ktorých sa založili prvé štáty,
 - [A] vymenuj aspoň tri druhy potravín, ktoré tvorili základ ľudskej potravy,
 - [A] uveď aspoň tri úžitkové zvieratá, ktoré sa využívali v staroorientálnych štátoch.
- 3.2. Opísať prírodné podmienky a polohu starovekého Egypta.
 - ukáž staroveký Egypt na historickej mape,
 - vymenuj príslušníkov jednotlivých vrstiev obyvateľstva Egypťského štátu,
 - uveď kto bol faraón.
- 3.3. Vymenovať vedy ktorých základy boli položené v staroorientálnych štátoch.
- 3.4. Vymenovať objavy a vynálezy, ktorými prispeli staroorientálne štáty k vzdelanosti ľudstva.
- 3.5. Vymenovať významné stavby staroorientálnych štátov.
- 3.6. Opísať polohu a prírodné podmienky Grécka (podľa zemepisnej mapy).
 - ukáž staroveké Grécko na historickej mape.
- 3.7. Vysvetliť pojem mestský štát.
 - vymenuj aspoň dva mestské štáty v starovekom Grécku,
 - uveď, čo boli olympijské hry, kde a kedy sa konali.
- 3.8. Vysvetliť pojem demokracia.
 - [A] opíš, ako vznikla rodová aristokracia,
 - uveď, aké zákony stanovil Solón a ako rozdelil slobodné obyvateľstvo.
- 3.9. [A] Porovnať dva typy gréckych štátov podľa spôsobu organizácie spoločnosti na príklade Atén a Sparty.
- 3.10. Vymenovať tri divy sveta.
- 3.11. Uviesť príčiny zakladania gréckych osád v zahraničí.
 - ukáž na historickej mape aspoň päť gréckych kolónií.
- 3.12. Opísať grécke hospodárstvo.
 - uveď, čo sa pestovalo v starom Grécku.
- 3.13. Vymenovať bitky, v ktorých Gréci bránili svoju samostatnosť.

- ukáť na historickej mape, kde sa odohrali tieto bitky,
 - [A] *uved' názov mestečka pri ktorom Gréci zvíťazili nad perzským kráľom Dareiom.*
- 3.14. Uviesť príčiny peloponézskej vojny.
 - uved' aspoň jednu príčinu konfliktov medzi Aténami a Spartou,
 - uved' kto zvíťazil v peloponézskej vojne.
 - 3.15. Opísať výboje Alexandra Macedónskeho.
 - ukáť na historickej mape rozsah jeho ríše.
 - 3.16. Poznať kultúru a vzdelanosť starovekého Grécka.
 - uved' meno prvého gréckeho básnika,
 - vymenuj gréckych bohov a hrdinov z gréckych báji a povestí,
 - vymenuj vedy, ktoré vznikli v starovekom Grécku.
 - 3.17. Opísať polohu a prírodné podmienky starovekej Itálie.
 - ukáť starovekú Itáliu na historickej mape.
 - 3.18. Opísať založenie Ríma na základe povesti.
 - 3.19. Vymenovať jednotlivé vrstvy rímskej spoločnosti a ich základné práva.
 - uved' dve základné vrstvy rímskej spoločnosti,
 - 3.20. [A] *Opísať rímske hospodárstvo.*
 - 3.21. [A] *Vysvetliť rozdiel medzi republikou a cisárstvom.*
 - 3.22. Poznať územný rozmach Ríma.
 - ukáť na historickej mape územie Rímskej ríše.
 - uved' obdobie rozmachu Rímskej ríše.
 - 3.23. Poznať púnske vojny
 - ukáť na historickej mape Kartágo,
 - uved' aspoň jednu dôležitú príčinu súperenia Ríma a Kartága.
 - 3.24. Uviesť príčiny, priebeh a dôsledky Spartakovho povstania.
 - opíš postavenie otrokov v rímskom štáte.
 - 3.25. Poznať proces rozširovania kresťanstva v Rímskej ríši.
 - uved', kde a kedy sa začalo šíriť kresťanstvo.
 - 3.26. Vysvetliť príčiny rozpadu a zániku Rímskej ríše.
 - uved' storočie zániku Západorímskej ríše.
 - 3.27. Vymenovať aspoň tri druhy umenia, ktoré sa rozvíjali v Rímskej ríši.
 - 3.28. Poznať čím prispeli Rimania k rozvoju vzdelanosti v staroveku.
 - [A] *vymenuj aspoň dvoch významných rímskych umelcov*
 - 3.29. Poznať život najstarších národov na území Slovenska.
 - uved' názvy aspoň dvoch kmeňov, ktoré obývali územie dnešného Slovenska,
 - [A] *opíš spôsob života v keltskom hradisku.*
 - 3.30. Opísať prítomnosť Rimanov na území Slovenska..
 - uved', prečo Rimania začali budovať pozdĺž stredného Dunaja opevnenú hranicu,
 - uved' názov mesta, v ktorom sa na hradnej skale nachádza rímsky nápis
 - [A] *vymenuj aspoň tri mestá, ktoré postavili Rimania na území dnešného Slovenska alebo v jeho blízkosti.*

4. STREDOVEK

Obsah

Pravlasť Slovanov a ich sťahovanie, Samov kmeňový zväz. Vznik a rozvoj Veľkej Moravy, pôsobenie Konštantína - Cyrila a Metoda, kultúra na Veľkej Morave, zánik Veľkej Moravy. Vznik uhorského štátu a začleňovanie Slovenska doň, vznik českého a poľského štátu a Kyjevskej Rusi. Vývoj v západnej Európe - Franská ríša, Anglicko, Francúzsko, Vikingovia, Nemecko. Lénny systém, vazal, stredoveká spoločnosť, cirkev v stredoveku, pápež, rád, križiacke výpravy, kultúra a vzdelanie vo včasnom stredoveku.

Vznik a úloha stredovekých miest, vznik cechov, vývoj štátov v Európe.

Slovensko v uhorskom štáte - Arpádovci, Matúš Čák, Anjouovci, privilégium, husiti na Slovensku, Matej Korvín, Uhorsko pred a po moháčskej bitke, vznik Habsburskej monarchie, kultúra a vzdelanie v období neskorého stredoveku.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- 4.1. Opísať spôsob života starých Slovanov
- určí podľa mapy pravlasť Slovanov
- 4.2. Pomenovať prvý známy kmeňový zväz Slovanov.
- uved' meno muža, ktorý zjednotil slovanské kmene,
- ukáž na historickej mape oblasti, ktoré patrili do Samovej ríše.
- 4.3. Opísať vznik Veľkej Moravy a jej politický a hospodársky rast.
- opíš život starých Slovanov po príchode na územie dnešného Slovenska,
- uved' meno prvého panovníka predkov dnešných Slovákov a jeho sídlo.
- uved' meno muža, ktorý vytvoril Veľkú Moravu.
- 4.4. Poznať prínos Konštantína a Metoda pre rozvoj našej kultúry a štátnosti.
- uved' storočie a meno panovníka Veľkej Moravy, ktorý zavola Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu,
- uved' ako sa volá prvé písmo v dejinách Slovanov, ktoré vytvoril Konštantín.
- 4.5. Opísať kultúru a vzdelanosť na Veľkej Morave.
- uved' čo založili a čo šírili Konštantín a Metod.
- 4.6. Opísať Veľkú Moravu za panovania Svätopluka.
- [A] uved' za akých okolností sa stal Svätopluk vládcom Veľkej Moravy,
- uved' aspoň tri územia, ktoré Svätopluk pripojil ku svojej ríši,
- vymenuj a na historickej mape ukáž aspoň tri archeologické náleziska na Slovensku a jedno v Českej republike z čias Veľkej Moravy.
- 4.7. Opísať príčiny zániku Veľkej Moravy
- uved' aspoň jednu príčinu zániku Veľkej Moravy.
- 4.8. Opísať príchod starých Maďarov do Karpatskej kotliny a vznik uhorského štátu.
- [A] uved' aspoň jednu príčinu príchodu starých Maďarov do Karpatskej kotliny,
- uved' kedy vznikol uhorský štát a meno prvého uhorského kráľa.
- 4.9. Opísať vznik a rozmach Franskej ríše.
- uved' storočie v ktorom vznikla Franská ríša a meno jej prvého kráľa,
- [A] uved' dôvody na korunováciu Karola Veľkého za cisára,

- ukáť na historickej mape Franskú ríšu za panovania Karola Veľkého.
- 4.10. Poznať štáty, ktoré vznikli po rozpade Franskej ríše.
- vymenuj aspoň dva štáty, ktoré vznikli po rozpade Franskej ríše,
 - ukáť na historickej mape uvedené štáty.
- 4.11. Opísať život Vikingov.
- vymenuj aspoň tri oblasti, ktoré dobyli Vikingovia,
 - ukáť na historickej mape oblasti, kde žili Vikingovia.
- 4.12. Opísať vznik a vývoj stredovekého anglického štátu.
- vymenuj aspoň dva germánske kmene, ktoré osídlili Britské ostrovy,
 - uveď meno normanského dobyvateľa Anglicka a storočie v ktorom sa to udialo,
 - [A] *uveď aspoň jednu príčinu sporu Anglicka a Francúzska.*
- 4.13. Opísať vznik a vývoj francúzskeho štátu.
- uveď storočie, v ktorom bolo Francúzsko zjednotené ,
 - ukáť na historickej mape územie francúzskeho štátu,
 - uveď, čo bolo príčinou storočnej vojny.
- 4.14. Poznať úlohu kňazov, mníchov a pápeža v kresťanskej cirkvi a jej rozdelenie v 11. st.
- uveď, o čo sa starali kňazi a mnísi,
 - uveď storočie rozdelenia kresťanskej cirkvi na cirkev západného a východného obradu.
- 4.15. Opísať križiacke výpravy.
- uveď dôvody križiackych výprav,
 - [A] *uveď aspoň jedného panovníka, ktorý bol vodcom križiackej výpravy,*
 - uveď, proti komu bojovali križiaci,
 - ukáť na historickej mape križiacke výpravy.
- 4.16. Vysvetliť pojmy lénny systém a lénny vzťah.
- uveď, komu a prečo kráľ prepožičiaval pôdu,
 - uveď, ako sa nazýva pôda, ktorú kráľ prepožičal svojim spolupracovníkom,
 - [A] *objasni pojem vazal.*
- 4.17. Poznať proces začleňovania Slovenska do uhorského štátu a rozvoj Uhorska do 13. storočia
- [A] *objasni pojmy župa a župné hrady,*
 - [A] *vymenuj aspoň jedno hradisko na Slovensku a opíš život v ňom,*
 - uveď, čo je to Zlatá bula, kto a kedy ju vydal,
 - vymenuj aspoň dvoch uhorských kráľov z dynastie Arpádovcov,
 - uveď storočie vpádu Tatárov do Uhorska.
- 4.18. Poznať boje o uhorský trón koncom 13. a začiatkom 14. st.
- [A] *opíš Uhorsko počas panovania Štefana V. a Ladislava IV. Kumanského,*
 - [A] *opíš pomery v Uhorsku za Ondreja III.*
 - uveď sídlo Matúša Čáka a ukáť na historickej mape územia, ktoré spravoval,
 - vymenuj aspoň dve banské mestá, ktoré vznikli za panovania Karola Roberta.
- 4.19. Opísať vznik a rozvoj Kyjevskej Rusi.
- uveď kedy vznikla a kedy zanikla Kyjevská Rus,
 - uveď meno najvýznamnejšieho panovníka Kyjevskej Rusi,
 - ukáť na historickej mape Kyjevskú Rus.

- 4.20. Poznať vznik českého štátu a jeho rozvoj za vlády Přemyslovcov a Luxemburgovcov.
- uveď kedy vznikol český štát a kto ho založil,
 - uveď ako sa Karol IV. staral o rozvoj krajiny,
 - uveď, kde a kedy Karol IV. založil najstaršiu univerzitu v strednej Európe,
 - ukáž na historickej mape český štát v XIV. storočí.
- 4.21. Opísať vznik a rozvoj poľského stredovekého štátu.
- uveď storočie a meno zakladateľa poľského štátu,
 - ukáž na historickej mape poľský stredoveký štát.
- 4.22. Opísať rozvoj poľnohospodárstva, remesiel a obchodu v Európe v období 12. – 15. storočia.
- vymenuj povinnosti poddaných,
 - [A] *porovnaj dvojpoľné a trojpoľné hospodárstvo.*
- 4.23. Opísať život v stredovekom meste a stredovekej dedine.
- vymenuj aspoň tri miesta na ktorých vznikali stredoveké mestá,
 - uveď aspoň tri druhy remesiel v stredovekom meste,
 - uveď ako sa delili stredoveké mestá.
- 4.24. Poznať život šľachty a rytierstva.
- opíš život šľachty na hradoch a zámkoch,
 - uveď aspoň tri hrady z najbližšieho okolia,
 - [A] *vymenuj aspoň tri cnosti rytierov.*
- 4.25. Poznať úlohu kláštorov v stredoveku.
- uveď kedy vznikali prvé kláštory,
 - uveď funkciu kláštorov v stredoveku.
- 4.26. Vymenovať štáty, ktoré vznikli v Európe v období od 12. do 15. storočia.
- ukáž na historickej mape štáty, ktoré vznikli v Európe v období od 12. do 15. stor.
- 4.27. Poznať vznik prvých štátov južných Slovanov v stredoveku.
- ukáž na historickej mape územie, v ktorom sa do 7. storočia usadili južní Slovania,
 - vymenuj južných Slovanov,
 - vymenuj slovanské štáty, ktoré vznikli v stredoveku na juhu Európy,
 - ukáž na historickej mape stredoveké štáty južných Slovanov.
- 4.28. Opísať rozvoj hospodárstva a kultúry Slovenska za vlády Anjouovcov.
- vysvetlí, čo sú to privilégia,
 - vymenuj aspoň dva kovy, ktoré sa ťažili na Slovensku,
 - uveď kde sa na Slovensku razili prvé dukáty
- 4.29. Opísať vývoj Slovenska v 15. storočí (zamerať sa na prínos Mateja Korvína)
- [A] *opíš, akým spôsobom sa Matej Korvín stal uhorským kráľom,*
 - uveď názov, miesto a rok založenia prvej univerzity založenej na slovenskom území.
- 4.30. Uviesť príčiny vzniku husitského hnutia a opísať jeho výboje na Slovensku.
- uveď, čo Majster Ján Hus vyčítal cirkvi,
 - vysvetli, kto boli husiti a za čo bojovali,
 - uveď, ktoré miesta dobyli husiti na Slovensku.
- 4.31. Vedieť rozoznať základné znaky románskej a gotickej kultúry.
- vymenuj základné znaky románskeho slohu,
 - vymenuj základné znaky gotického slohu
 - vymenuj stavby v románskom a gotickom slohu na Slovensku.

- 4.32. Opísať hospodárske a politické pomery v Uhorsku pred moháčskou katastrofou a po nej.
- [A] *vymenuj vojenské úspechy Turkov v Európe od 14.-16. storočia,*
 - ukáž na historickej mape územia, ktoré Turci dobyli v Európe,
 - uveď dôsledky moháčskej porážky pre Slovensko,
 - ukáž ich na historickej mape rozdelenie Uhorska na tri časti.
- 4.33. Opísať vznik habsburskej monarchie.
- uveď, kedy vznikla habsburská ríša,
 - ukáž na historickej habsburskú ríšu v čase jej vzniku.

5. NOVOVEK

Obsah

Veľké zemepisné objavy a ich dôsledky, humanizmus a renesancia, reformácia, protireformácia a tridsaťročná vojna. Hospodársky vývoj, manufaktúra a politické zmeny v Anglicku, absolutizmus ako forma vlády, vek osvietenstva.

Francúzska revolúcia a jej dôsledky, napoleonské obdobie a viedenský kongres, americká vojna za nezávislosť, ústava, vznik a vývoj USA, vývoj vedy a kultúry.

Slovensko v habsburskej monarchii, turecká expanzia a postavenie Slovenska v susedstve Osmanskej ríše, protihabsburský odboj, osvietenecký absolutizmus, reformy Márie Terézie a Jozefa II., začiatky a vývoj slovenského národného obrodovania, vyvrcholenie národného hnutia, slovensko-české vzťahy a slovanská vzájomnosť.

Revolúcie v Európe roku 1848-49, Rusko v 19. storočí, rakúsko-maďarské vyrovnanie, dualizmus, zjednotenie Talianska a Nemecka, občianska vojna v USA, oslobodenie balkánskych národov spod tureckej moci, európske štáty koncom 19. storočia, vývoj vedy a kultúry vo svete.

Vývoj revolučných udalostí na Slovensku v r. 1848-49, boj za národnú slobodu, Žiadosti slovenského národa, memorandové hnutie, vznik a činnosť Matice slovenskej a slovenských gymnázií, maďarský nacionalizmus a jeho dôsledky, vyst'ahovalectvo a život Slovákov v zahraničí, slovenské národné hnutie a vývoj vedy a kultúry koncom 19. storočia na Slovensku.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- 5.1. Vysvetliť príčiny a dôsledky zámorských objavov.
 - uved' podstatnú príčinu hľadania možnosti spojenia Európy s Orientom,
 - uved' kedy a kto objavil Ameriku,
 - [A] *uved' aspoň tri dôsledky zámorských objavov.*
- 5.2. Vymenovať aspoň dvoch významných portugalských a španielskych moreplavcov.
- 5.3. Poznať výboje Španielov a Portugalcov.
 - vymenuj aspoň tri plodiny, ktoré pochádzajú z amerického svetadielu,
 - [A] *uved' aspoň dve plodiny, ktoré sa dostali na americký svetadiel.*
- 5.4. Poznať pojem humanizmus a renesancia.
 - uved', kedy bolo obdobie humanizmu a renesancie,
 - [A] *uved', na čo sa humanizmus upriamil vo vede a umení,*
 - vymenuj aspoň dvoch renesančných umelcov,
 - uved' kedy a kto vynašiel kníhtlač.
- 5.5. Uviest' príčiny reformácie v Nemecku.
 - vysvetli pojem reformácia,
 - [A] *uved' aspoň dva dôvody, prečo reformácia vznikla v Nemecku,*
 - uved' čo obsahoval Augsburský náboženský mier.
- 5.6. Opísať príčiny, priebeh a následky tridsaťročnej vojny.
 - [A] *uved' aspoň jednu príčinu českého stavovského povstania v rokoch 1618-1620,*
 - vymenuj aspoň dva európske štáty, ktoré bojovali v tridsaťročnej vojne.
- 5.7. Opísať organizáciu a spôsob výroby v manufaktúre.
 - [A] *opíš prácu v dielni,*
 - vysvetli pojem manufaktúra,

- porovnaj prácu v dielni a v manufaktúre,
- 5.8. Poznať anglickú revolúciu.
 - vymenuj spoločenské vrstvy v Anglicku v období revolúcie,
- 5.9. Poznať pojmy konštitučná monarchia a absolutizmus.
- 5.10. Poznať pojem vek osvietenstva.
 - uveď kde a kedy vzniklo osvietenstvo,
 - vymenuj aspoň dvoch európskych osvieteneckých panovníkov.
- 5.11. Vymenovať opatrenia ruského panovníka Petra I., ktoré povzniesli hospodársku, politickú a kultúrnu úroveň krajiny.
- 5.12. Opísať príčiny, priebeh a význam francúzskej revolúcie.
 - [A] vysvetli pojmy *absolutizmus*,
 - [A] opíš *system vlády Eudovíta XIV. "kráľa Slnko"*,
 - vysvetli, čo sú to generálne stavy,
 - uveď kedy bola francúzska revolúcia,
- 5.13. Vymenovať a na mape ukázať miesta najdôležitejších napoleonských bitiek.
 - uveď, nad ktorými štátmi zvíťazili francúzske vojská, ktoré územia získali a ukáž ich na historickej mape,
 - vysvetli, aké prínosy pre francúzsku spoločnosť priniesol Občiansky zákonník.
- 5.14. Poznať priebeh Napoleonovho ťaženia do Ruska.
 - uveď dôvody útoku Napoleonovej armády na Rusko,
 - uveď meno ruského vojvodu, ktorý porazil Napoleóna.
- 5.15. Napoleon a Slovensko.
 - uveď meno cisára, ktorý viedol vojnu proti Napoleonovi,
 - uveď miesto, kde Napoleon v roku 1805 zvíťazil a miesto, kde bol vtedy uzavretý mier,
 - uveď kto a kedy porazil Napoleóna.
- 5.16. Poznať príčiny americkej revolúcie a opísať vznik USA.
 - uveď európske štáty, ktoré súperili o vplyv v Severnej Amerike,
 - uveď rok vzniku USA.
- 5.17. Opísať príčiny a dôsledky občianskej vojny v USA.
 - vysvetli hospodárske rozdiely medzi americkým Juhom a Severom,
 - uveď rok zrušenia otroctva,
 - vysvetli pojem občianska vojna,
- 5.18. Rusko v 19. storočí.
 - vysvetli pojem "nevoľníctvo",
 - [A] vymenuj *ciele dekabristov*,
 - uveď príčiny a dôsledky porážky v Krymskej vojne na ďalší vývoj v Rusku.
- 5.19. Opísať proces zjednotenia Talianska a Nemecka.
 - [A] uveď, ktorá krajina bola prekážkou zjednotenia Talianska,
 - uveď mená dvoch vodcov, ktorí boli na čele boja za zjednotenie Talianska,
 - uveď, kedy vznikol taliansky štát a akú mal štátnu formu,
 - uveď kedy vznikol „severonemecký spolok”,
 - uveď kedy bolo zjednotené Nemecko,
 - ukáž na historickej mape zjednotené Taliansko a Nemecko.

- 5.20. Opísať vývoj politických udalostí na Balkáne v 19. storočí.
 - uveď, kto vládol na Balkáne od konca 14. až po 19. storočie,
 - vymenuj a na mape ukáž štáty, ktoré vznikli na Balkáne v priebehu 19. storočia.
- 5.21. Poznať podstatu priemyselnej revolúcie.
 - vysvetli pojem priemyselná revolúcia,
 - vymenuj rozdiely medzi manufaktúrou a továrňou.
- 5.22. Uviesť podstatné údaje o vede, technike a umení v Európe v 2. pol. 19. storočia.
 - vymenuj aspoň tri vynálezy z druhej polovice 19. storočia,
- 5.23. Uviesť, v čom je význam všeobecného volebného práva a opísať funkciu parlamentu.
 - vysvetli pojem „všeobecné volebné právo”,
 - vysvetli, v čom spočívala funkcia parlamentu,
- 5.24. Poznať súperenie veľmocí na prelome 19. a 20. storočia a objasniť pojmy Trojspolok a Dohoda.
 - [A] vysvetli pojmy „kolónia” a „impérium”,
 - vymenuj aspoň tri štáty, ktoré vlastnili kolónie,
 - vymenuj štáty tvoriace Trojspolok a štáty tvoriace Dohodu.
- 5.25. Za pomoci mapy rozprávať o dôsledkoch tureckých výbojov do Uhorska.
 - ukáž na historickej mape hlavné prúdy tureckých výbojov na Slovensku.
- 5.26. Opísať význam Bratislavy ako hlavného mesta Uhorska v období tureckých výbojov do strednej Európy.
 - uveď dôvody, prečo sa Bratislava stala v 16. storočí hlavným mestom Uhorska,
 - [A] uveď príčiny hospodárskeho a kultúrneho rozvoja Bratislavy,
 - uveď, kde sa konali v Bratislave korunovačné obrady.
- 5.27. Opísať proces šírenia humanizmu a renesancie na Slovensku a jeho dôsledky.
 - uveď, odkiaľ a ako sa šírili myšlienky humanizmu a renesancie na Slovensko,
 - [A] uveď aspoň dve mestá na Slovensku, kde pracovali významné mestské školy.
- 5.28. Opísať vojny proti Turkom v Európe v 17. storočí.
 - uveď príčinu veľkej vojny s Turkami v roku 1663 a jej dôsledky.
- 5.29. Opísať životný štýl šľachty a meštianstva, opísať zbojníctvo na Slovensku a podať základné údaje o Jurajovi Jánošíkovi.
 - uveď aspoň dve príčiny vzniku zbojníctva v horských oblastiach Slovenska,
 - opíš Jura Jánošíka a jeho družinu na základe povesti, filmu alebo literárneho diela.
- 5.30. Vymenovať najvýznamnejšie reformy Márie Terézie a Jozefa II.
 - vymenuj reformy Márie Terézie,
 - vymenuj najvýznamnejšie zákony Jozefa II.,
 - [A] uveď tri najvýznamnejšie slobody, ktoré sa týkali roľníkov po zavedení Zákona o zrušení nevoľníctva.
- 5.31. [A] Uviesť príčiny vystaňovania sa Slovákov na Dolnú zem a vymenovať oblasti, kam sa sťahovali.
- 5.32. Poznať prínos Slovákov pre rozvoj Uhorska v 18. a na začiatku 19. storočia.
 - vymenuj vedy, ktorými sa Matej Bel zaoberal a uveď názov aspoň jedného jeho diela,
 - určí rodisko Adama Kollára a vymenuj aspoň jednu jeho funkciu vo Viedni,
 - uveď základné údaje o živote Antona Bernoláka,

- určí nárečie, na základe ktorého Bernolák vytvoril slovenský spisovný jazyk,
 - [A] *uved' dve slovenské národné centrá.*
- 5.33. Uviesť podstatné údaje o zápase za kodifikáciu spisovnej slovenčiny a za národné a jazykové práva.
- vymenuj základné body politického programu Ľudovíta Štúra,
 - uved' kto a kedy uzákonil spisovnú slovenčinu.
- 5.34. Vymenovať hlavných predstaviteľov štúrovskej generácie a uviesť ich ciele.
- 5.35. Poznať príčiny revolúcie roku 1848/49 v Rakúsku , opísať jej priebeh na Slovensku.
- uved' dva významné zákony, ktoré v marci 1848 prijal uhorský snem,
 - [A] *vysvetli ciele predstaviteľov maďarského politického hnutia a porovnaj ich s cieľmi nemad'arských národov Uhorska,*
 - uved' pokrokové výsledky, ktoré sa dosiahli v revolúcii,
 - uved' názov orgánu, ktorý riadil politické a vojenské vystúpenia Slovákov.
- 5.36. Vymenovať hlavné požiadavky Slovákov v dokumente Žiadosti slovenského národa.
- uved', kde a kedy boli schválené Žiadosti slovenského národa,
- 5.37. Uviesť hlavné požiadavky v dokumente Memorandum národa slovenského.
- uved', v ktorom meste bolo prijaté Memorandum,
- 5.38. Poznať úlohu Matice slovenskej a slovenských gymnázií pre národný rozvoj Slovákov.
- uved' rok a miesto vzniku Matice slovenskej,
 - opíš poslanie a úlohu Matice slovenskej,
 - uved', kde boli založené slovenské gymnáziá.
- 5.39. Vysvetliť pojem dualizmus a objasniť ho na príklade rakúsko-maďarského vyrovnania.
- [A] *uved' politické príčiny vzniku dvojštátia,*
 - vymenuj, čo bolo spoločné pre obe časti štátu.
- 5.40. Vymenovať aspoň dve príčiny vyst'ahovania sa Slovákov do zámoria.
- uved' aspoň dva štáty, kam sa Slováci s'ahovali.
- 5.41. Uviesť politické smery na Slovensku v období pred 1. svetovou vojnou.
- vymenuj aspoň dve politické strany na Slovensku,
 - uved' význam zavedenia všeobecného volebného práva.
- 5.42. Poznať proces maďarizácie školstva v Uhorsku
- vysvetli pojem maďarizácia,
 - uved' zákony, ktoré predstavovali vrchol maďarizácie.
- 5.43. Poznať kultúrny život na Slovensku na prelome 19. a 20. storočia.
- vymenuj aspoň dva slovenské spolky,
 - uved' aspoň dvoch slovenských vedcov.

6. DEJINY 20. STOROČIA

Obsah

Príčiny, priebeh a dôsledky prvej svetovej vojny, ruské revolúcie a ich dôsledky, socializmus, komunizmus, versaillský systém a svet po prvej svetovej vojne, fašizmus v Taliansku (Mussolini), hospodárske krízy vo svete, nacionálny socializmus v Nemecku, rozvoj vedy, techniky, umenia v medzivojnovom období.

Slovensko počas prvej svetovej vojny, zahraničný a domáci odboj, M. R. Štefánik, légie, vznik Česko-Slovenskej republiky, postavenie Slovenska v novom štáte, centralizmus, čechoslovakizmus, autonómia, politický, hospodársky a kultúrny život na Slovensku.

Príčiny, priebeh a dôsledky druhej svetovej vojny, život v okupovanej Európe a holokaust, porážka fašizmu a ukončenie vojny, povojnové usporiadanie a vznik OSN.

Mníchov a jeho dôsledky, územné straty Slovenska, arbitráž, protektorát, Slovenská republika - od autonómie k samostatnosti, vznik a hospodársky, politický a kultúrny vývoj Slovenskej republiky v rokoch 1939-1945, odboj proti fašizmu a Slovenské národné povstanie, porážka fašizmu a obnovenie spoločného štátu Čechov a Slovákov.

Medzinárodná situácia vo svete po druhej svetovej vojne, rozdelenie Európy, vznik mocenských blokov, rozklad sovietskeho bloku a pád komunistických diktatúr, veda, technika, umenie vo svete.

Postavenie Slovenska v obnovenom Československu, politické zmeny v roku 1948, hospodárske a sociálne zmeny, industrializácia, kolektivizácia, pokus o reformu socializmu, normalizácia, postavenie národnostných menšín, pád totalitného režimu a proces demokratizácie spoločnosti, vznik samostatnej a suverénnej Slovenskej republiky 1.1. 1993.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- 6.1. Poznať príčiny 1. svetovej vojny.
 - uved' dátum sarajevského atentátu,
 - uved' kedy sa začala 1. svetová vojna,
 - uved' vojenské bloky, ktoré bojovali v 1. svetovej vojne.
- 6.2. Opísať priebeh 1. svetovej vojny podľa jej jednotlivých fáz na jednotlivých frontoch.
 - ukáť na historickej mape boje na západnom fronte,
 - ukáť na historickej mape boje na východnom fronte,
 - ukáť na historickej mape kde sa bojovalo na južnom fronte,
 - uved' kedy vstúpilo USA do vojny.
- 6.3. Vymenovať dôsledky 1. svetovej vojny.
 - uved' kedy sa skončila 1. svetová vojna a kto zvíťazil,
 - uved' na ktorej konferencii a kedy sa rozhodlo o mieri,
 - uved' čo riešila mierová konferencia v Paríži,
- 6.4. Uviesť príčiny a dôsledky revolúcií v Rusku v roku 1917.
 - uved' kedy odstúpil cár Mikuláš II.,
 - uved' kto vládol v Rusku od roku 1917.
- 6.5. Vysvetliť pojem versaillský systém a na mape ukázať nové usporiadanie Európy po 1. svetovej vojne.
 - vymenuj a na historickej mape ukáť aspoň päť nových štátov, ktoré vznikli v Európe po 1. svetovej vojne,
 - uved' tri monarchie, ktoré sa rozpadli na sklonku 1. svetovej vojny,
 - uved' prečo bola založená Spoločnosť národov a kde mala sídlo.

- 6.6. Poznať vznik fašizmu a jeho nástup na politickú scénu v Taliansku.
- uveď kedy začali vládnuť fašisti v Taliansku.
- 6.7. Uviesť príčiny, politické a sociálne dôsledky veľkej hospodárskej krízy.
- uveď aspoň dve príčiny svetovej hospodárskej krízy,
- uveď udalosť, ktorá začala hospodársku krízu.
- 6.8. Vymenovať príčiny vzniku nacionálneho socializmu.
- uveď kedy začal vládnuť Adolf Hitler v Nemecku,
- uveď ciele nemeckej politiky za Hitlera.
- 6.9. Poznať vedu, techniku a umenie v medzivojnovom období (1918 - 1930).
- uveď aspoň tri vynálezy,
- vymenuj aspoň troch významných vedcov a oblasti v ktorých pracovali,
- uveď aspoň tri svetové značky automobilov.
- 6.10. Uviesť hlavné udalosti zo slovenského zahraničného odboja (vznik Československej národnej rady, Clevelandská a Pittsburská dohoda).
- uveď, kedy a kde vznikla Československá národná rada,
- vymenuj troch najvýznamnejších členov Československej národnej rady,
- uveď hlavné body Pittsburskej dohody.
- 6.11. Poznať osobnosť M. R. Štefánika.
- uveď podstatné údaje o živote M. R. Štefánika,
- uveď funkciu, ktorú zastával M. R. Štefánik v novej republike.
- 6.12. Opísať vznik Česko - Slovenska.
- uveď mená politikov, ktorí sa zaslúžili o vznik nového štátu,
- uveď, v čom spočíva význam Martinskej deklarácie,
- vysvetli význam 28. a 30. októbra 1918.
- 6.13. Uviesť podstatné znaky politického a hospodárskeho vývoja ČSR medzi vojnami.
- uveď výhody a nevýhody spojenia Slovákov a Čechov v jednom štáte,
- [A] *uveď dôsledky konkurencie českých podnikov v hospodárskom vývoji Slovenska.*
- 6.14. Opísať hospodárske a politické postavenie Slovenska v ČSR.
- porovnaj hospodárstvo v Čechách a na Slovensku,
- [A] *uveď dôsledky zlej hospodárskej situácie na Slovensku,*
- ukáž na historickej mape územie ČSR.
- 6.15. Poznať vedu, kultúra a umenie na Slovensku medzi dvomi svetovými vojnami.
- uveď, čo bolo jednou z prvých úloh novej štátnej moci na Slovensku,
- [A] *vysvetli, prečo na slovenských školách pôsobili aj českí učitelia,*
- uveď, kedy a kde bola založená Univerzita Komenského,
- uveď, kedy bola obnovená činnosť Matice slovenskej,
- uveď názvy aspoň dvoch slovenských časopisov, ktoré vtedy vznikli,
- [A] *vymenuj aspoň troch významných slovenských výtvarných umelcov,*
- uveď, kedy bolo založené Slovenské národné divadlo.
- 6.16. Uviesť základné charakteristiky politického života na Slovensku medzi dvoma svetovými vojnami.
- uveď, ako sa nazýva štátne zriadenie, ktoré bolo v ČSR v rokoch 1918 – 1938,
- vymenuj národnosti, ktoré žili v ČSR,
- [A] *vymenuj oblasti spoločenského života, v ktorých sa československá vláda zaviazala zachovať práva menšín.*
- 6.17. Poznať príčiny mníchovskej dohody a jej dôsledky pre vývoj v ČSR.

- uveď kedy bola podpísaná Mníchovská dohoda,
 - vymenuj štáty, ktorých predstavitelia podpísali Mníchovskú dohodu,
 - ukáž na historickej mape územné straty ČSR v dôsledku Mníchovskej dohody.
- 6.18. Uviesť príčiny 2. svetovej vojny.
- vymenuj aspoň dve oblasti, ktoré Nemci získali do roku 1939,
 - uveď dátum a miesto začiatku 2. svetovej vojny,
 - [A] *opíš politickú situáciu v Európe pred začiatkom 2. svetovej vojny a ukáž to na historickej mape.*
- 6.19. Poznať priebeh 2. svetovej vojny podľa jej jednotlivých fáz.
- uveď rok útoku Nemecka na ZSSR,
 - uveď dôvod vstupu USA do vojny,
 - uveď, v ktorom roku nastal zásadný obrat v 2. svetovej vojne,
 - ukáž na historickej mape najvýznamnejšie bojiská.
- 6.20. Uviesť príklady nacistického teroru.
- vysvetli pojem okupácia,
 - vysvetli pojem holokaust,
 - vymenuj a na historickej mape ukáž aspoň tri vyhladzovacie tábory.
- 6.21. Opísať odboj proti fašizmu vo svete.
- uveď aspoň tri okupované krajiny v ktorých vznikol a rozmáhal sa protifašistický odboj,
 - uveď kedy a kto otvoril druhý (západný) front v Európe,
 - uveď, kedy sa skončila vojna v Európe,
 - uveď priamy dôvod na kapituláciu Japonska
 - [A] *uveď mená aspoň troch štátnikov protifašistickej koalície, ktorí rozhodovali o osude povojnovej Európy.*
- 6.22. Poznať obdobie Slovenskej republiky 1939-1945.
- vysvetli pojem viedenská arbitráž,
 - ukáž na historickej mape územie Slovenska po viedenskej arbitráži a poľskej okupácii,
 - uveď, kedy vznikol Slovenský štát, neskoršie premenovaný na Slovenskú republiku,
 - [A] *vysvetli pojem ochranná zmluva,*
- 6.23. Opísať politický a hospodársky systém Slovenskej republiky 1939 -1945.
- [A] *uveď základné údaje o Slovenskej republike v rokoch 1939 - 1945,*
 - uveď základné informácie o zahraničnej politike SR,
 - charakterizuj politický systém Slovenskej republiky,
 - vysvetli pojem “riešenie židovskej otázky”,
 - [A] *uveď, komu bolo podriadené slovenské hospodárstvo a kto bol prevažným odberateľom slovenských výrobkov,*
 - [A] *vysvetli pojem arizácia.*
- 6.24. Charakterizovať slovenský domáci a zahraničný protifašistický odboj.
- opíš v čom spočíval domáci odboj,
 - uveď, kedy a prečo vznikla Slovenská národná rada,
 - [A] *uveď aspoň tri ciele z Programu SNR, ktorý vznikol podpísaním Vianočnej dohody,*
 - uveď aspoň tri krajiny v ktorých Slováci bojovali proti fašizmu.
- 6.25. Opísať prípravu, priebeh, význam Slovenského národného povstania.
- uveď, kto pripravoval ozbrojené povstanie,

- uved' dátum vypuknutia SNP a jeho stredisko,
 - [A] *vymenuj aspoň päť krajín z ktorých cudzí štátni príslušníci bojovali v SNP,*
 - ukáž na historickej mape povstalecké územie,
- 6.26. Poznať priebeh oslobodzovania Československa.
- uved' kedy a kde sa začalo oslobodzovanie Československa,
 - uved' štáty, ktoré sa pričínili o oslobodenie Československa,
 - uved', kedy bola oslobodená Bratislava.
 - zisti, kedy bola oslobodená obec, v ktorej žiješ
- 6.27. Opísať povojnové usporiadanie vo svete.
- uved', na ktorej konferencii sa rozhodlo o povojnovom usporiadaní sveta,
 - uved', na aké zóny vplyvu bola rozdelená Európa.
- 6.28. Vznik Organizácie spojených národov, NSR a NDR, Európskej organizácie pre hospodársku spoluprácu
- uved' kedy, kde a prečo vznikla OSN,
 - [A] *uved' kedy vznikli dva nemecké štáty,*
 - [A] *uved' kedy, kde a prečo vznikla Európska organizácia pre hospodársku spoluprácu.*
- 6.29. Poznať vznik dvoch mocenských blokov a ich vplyv na medzinárodnú politickú situáciu po 2. svetovej vojne.
- uved' kedy a prečo vzniklo NATO,
 - uved' kedy a prečo vznikla organizácia Varšavská zmluva,
 - ukáž na historickej mape územie Európy rozdelenej na dva tábory,
- 6.30. Opísať najvýznamnejšie prejavy odporu proti diktatúre vo východoeurópskych krajinách.
- vymenuj a ukáž na historickej mape krajiny, v ktorých boli povstania proti diktatúre.
- 6.31. Poznať proces rozpadu sovietskeho bloku.
- uved' meno sovietskeho politika, ktorý sa pokúsil zaviesť demokratické práva,
 - ukáž na mape aspoň tri samostatné štáty, ktoré vznikli rozpadom ZSSR.
- 6.32. Poznať vedu, kultúru a umenie vo svete v období po 2. svetovej vojne.
- 6.33. Opísať politický systém v Československu v rokoch 1945 - 1948.
- uved' kedy boli prvé povojnové voľby v Československu,
 - uved' kto vyhral voľby v roku 1946 na Slovensku a kto v Čechách,
- 6.34. Uviesť, v čom spočívala sovietskizácia ČSR.
- [A] *vysvetli postavenie komunistickej strany v štáte,*
- 6.35. Opísať zmeny v politickom a hospodárskom živote slovenskej spoločnosti v období po februári 1948.
- vysvetli pojem päťročný plán,
 - [A] *uved' čo bolo cieľom industrializácie,*
 - [A] *uved' čo bolo cieľom kolektivizácie.*
- 6.36. Opísať udalosti v Československu v rokoch 1968 - 1969.
- [A] *uved' príčiny spoločenskej a politickej krízy v Československu,*
 - uved' aspoň troch politikov, ktorí sa snažili o zmenu režimu,
 - uved' meno slovenského politika, ktorý bol na čele reformného hnutia,
 - uved' kedy a kde bol prijatý Zákon o Česko-Slovenskej federácii,
 - uved' kedy vojská Varšavskej zmluvy obsadili Československo.

- 6.37. Opísať okupáciu ČSFR a obdobie normalizácie.
- vymenuj aspoň tri štáty, ktorých vojská okupovali ČSFR,
 - uveď meno slovenského politika, ktorý sa dostal na čelo komunistickej strany
 - [A] *uveď príklady prejavu nesúhlasu s politikou normalizácie.*
- 6.38. Opísať slovenskú kultúru povojnového obdobia.
- vymenuj významných slovenských spisovateľov povojnového obdobia,
 - vymenuj významných slovenských maliarov povojnového obdobia,
 - vymenuj významných slovenských športovcov povojnového obdobia.
- 6.39. Opísať udalosti v Československu v novembri 1989.
- uveď názvy združení, ktoré vznikli v Prahe a v Bratislave,
 - uveď kto a kedy prijal zákon o zrušení vedúceho postavenia KSČ v štáte a spoločnosti,
 - [A] *uveď, prečo sa pád komunistickej totality v ČSSR nazýva nežná revolúcia.*
- 6.40. Opísať vznik samostatnej Slovenskej republiky 1.1. 1993.
- uveď, kedy a kto schválil zákon o rozdelení Česko – Slovenska,
 - uveď dátum vzniku samostatnej a suverénnej Slovenskej republiky,
 - uveď meno prvého prezidenta a prvého premiéra samostatnej Slovenskej republiky.

Odporúčania na využitie vzdelávacieho štandardu

Vzdelávací štandard s exemplifikačnými úlohami z dejepisu pre 2. stupeň základnej školy SP má mať široké uplatnenie v školskej praxi. Spolu s učebným plánom a učebnými osnovami tvorí základné pedagogické dokumenty. Učiteľ môže vzdelávací štandard využiť pri vypracúvaní tematického plánu ako aj pri vypracúvaní rôznych úloh. Jeho štruktúra je upravená tak, aby bol dobrým základom a východiskom na vypracovanie didaktických štandardizovaných testov ako aj rôznych druhov ústnych a písomných skúšok. V závislosti na konkrétnych podmienkach si učiteľ môže samostatne pripraviť a vypracovať metódy, formy a prostriedky na plnenie stanovených požiadaviek na vedomosti a zručnosti žiakov.

Funkciou vzdelávacieho štandardu s exemplifikačnými úlohami je usmerňovať priebeh vyučovania dejepisu, ale v žiadnom prípade neobmedzovať tvorivý prístup učiteľa. Vzdelávací štandard s exemplifikačnými úlohami z dejepisu pre 2. stupeň základnej školy pre sluchovo postihnutých nie je vytvorený tak, aby bezprostredne slúžil školskej inšpekcii na účely kontroly. Je to dopĺňujúci metodický materiál. Úlohy v ňom slúžia ako ukážkové, sluchovo postihnutí žiaci ich budú plniť a zvládať na rôznej úrovni. Učiteľ by mal žiakom so sluchovým postihnutím sprostredkovať zadanie úloh a prispôbiť ho jazykovej úrovni žiakov so sluchovým postihnutím a úrovni ich čítania s porozumením. Hĺbku preberania jednotlivých častí učiva ako aj dôkladnosť ich precvičovania prispôbí vyučujúci schopnostiam žiakov so sluchovým postihnutím ako aj ich orientácii na ďalšie štúdium.

Vzdelávací štandard je potrebné chápať ako dokument rámcový, orientačný a otvorený. Jeho vymedzený obsah, požiadavky na vedomosti a zručnosti a uvedené exemplifikačné úlohy nie sú stanovené navždy, postupne sa môžu dopĺňať a spresňovať.

Využitie vzdelávacieho štandardu je mnohoraké. Vzdelávací štandard z dejepisu môže slúžiť aj inej pedagogickej verejnosti, rodičom a iným používateľom na orientáciu o spôsobe a rozsahu spracovania učebnej látky a o požadovanej úrovni vedomostí a zručností, ktoré sa od žiaka očakávajú.